N°. 370. | 1848.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 4,50; voor de buitensteden ƒ 5,50; franco door het geheele Rijk. Brieven, *Gelden*, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau der COURANT.

DONDERDAG, 6 JULIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden voor ƒ 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

Een eerste vereischte van statistische opgaven is naauwkeurigheid. Wij hebben ons dan ook beijverd met de meest mogelijke zorgvuldigheid alle misstellingen ten aanzien van de godsdienstige gezindheid der in onze lijsten genoemde Ambtenaren te vermijden. 't Zou echter bij eenen arbeid van dien omvang niet geheel onmogelijk zijn dat daarin nog eene enkele misstelling werd aangetroffen. Mogt dit het geval wezen, dan verzoeken wij elk en een iegelijk, die eene zoodanige misstelling ontdekt, ons daarvan onmiddellijk kennis te geven. Wij zullen ons dan haasten, die terstond te herstellen.

STATISTIEK.

44e LIJST.

Gewestelijke Zaken der Provincie

DRENTHE.

Bevolking op 1 Jan. 1840 — 72,484 (1)
Katholijk deel der Bevolking — 3,204
Niet-Kath. „ „ „ — 69,220

Verhouding: 2 Katholijken tegen 43 Protestanten.

Gouverneur Mr. J. A. G. baron de Vos van Steenwijk tot den Havixhorst (2). p

Gedeputeerde Staten.

Jhr. R. A. van Echten van Holthe. p
Mr. G. Vos. p
Mr. J. Tonckens. p
L. Nijsingh. p
Mr H. J. Kijmmell. p
Griffier Mr. W. H. Hofstede. p

Staten der Provincie.

Voor de Ridderschap.

Mr. L. Graaf van Heiden Reinestein. p
Jhr. A. W. van Holthe tot Oldengaarden. p
Jhr. R. de Siegers ther Borch. p
Jhr. R. A. van Echten van Holthe. p

Voor de Steden.

Mr. G. Vos. p
Mr. W. L. Tonckens. p
J. de Jonge. p
Mr. G. L. Kniphorst. p
L. Rikkers. p

Voor den Landelijken Stand.

L. Nijsingh. p
Mr. J. A. ten Holte. p
J. Boelken. p
Mr. H. J. Kijmmell. p
Mr. A. H. Witsenborg. p
Jhr. Mr. H. G. van Holthe van Echten. p
W. F. Kijmmell. p
L. Nijsingh. p
Mr. J. T. Nijsingh. p
Mr. H. Tonckens. p
Mr. J. Tonckens. p
Mr. C. W. E. Kijmmell. p
A. Prins. p
J. M. Braams. p
J. A. Meursingh. p

Provinciale Griffie.

Comm. Chef van Afd. G. Sluis. p
Adj. Comm. per 1e *Kl.* J. S. Magnin. p
Mr. J. A. Willinge Gratama. p
Adjt Comm. der 2e *Kl.* J. E. Driessen. p
C. G. Bremer. p
G. R. W. Kijmmell. p
A. T. Holstein. p
W. G. E. Bertram. p

(1) Op 1 Januarij 1847 bedroeg het getal zielen 82,587.
(2) P beteekent Protestant; K Katholijk; O Onbekend.

Waterstaat.

Hoofd-Ingenieur A. Kommers, Pz. p
Ingenieur J. A. van Dorth. p
Rijks Opzigters F. Broeksma. p
A. de Geus. p
Ontvanger der Domeinen H. C. W. Janson. p

Commissie van Landbouw.

Mr. J. Tonckens. p
L. Nijsingh. p
A. van der Vlies. p
Dr. P. E. Pruissen. p
Mr. L. graaf van Heiden Reinestein. p
J. Boelken. p
Mr. H. Homan. p
Mr. H. Tonckens. p

Militie-Commissaris.

A. Frantzen. p

Houtvesters en Adjunct-Houtvesters.

Mr. L. graaf van Heiden Reijnestein. p
Jhr. A. W. van Holthe. p
Mr. W. H. Hofstede. p
Jhr. Mr. H. G. van Holthe tot Echten. p

In N°. 341 staat: W. J. G. Bourichter P; lees: K.

AMSTERDAM, 5 Julij.

Wij hebben reeds bij herhaling de aandacht onzer lezers gevestigd op de vele stemmen, die zich alom in ons vaderland verheven hebben tegen de wederregtelijke aanmatigingen van de Synodale Commissie der Nederlandsche Hervormde Kerk in haar jongste adres aan Z. M. den Koning. Van geen hunner echter ging een luider, een krachtiger, vooral een breeder gemotiveerd *protest* uit tegen die aanmatigingen, dan van Mr. I. da Costa, en wij achten het daarom van onzen pligt, zijner argumentatie tegen de synodale commissie eenigzins uitvoeriger te gedenken, dan wij het der overige tallooze protesten van gelijke strekking deden.

In de eerste plaats beschuldigt hij haar de palen van *regt* en *pligt* te buiten te zijn gegaan, toen »zij gemeend heeft haar Adres te mogen indienen in hoedanigheid als VERTEGENWOORDIGENDE *de grootste godsdienstige gezindte in Nederland.*" »Noch in het algemeen als lid der Nederlandsche Hervormde Kerk, noch zeer bepaaldelijk ten aanzien van gevoelens omtrent godsdienst, kerk- en staatsregt, noch allerbyzonderst met betrekking tot de vragen over vrijheid van Godsdienst en Onderwijs, kan Mr. I. da Costa zich door de voornoemde Commissie wettig of wezenlijk vertegenwoordigd achten."

In het vervolg van het protest wordt daarvan de verklaring gegeven. »Daar bestaat, zegt d. C., een tweederlei opvatting en belijdenis van Hervormde Kerk en Hervormd geloof, of gelijk ik hier ruimer en algemeener mag zeggen, daar bestaat in de wereld, zeer bepaaldelijk ook in ons land, een tweederlei Protestantismus." Het eene duidt hij aan met den naam van *positief*, het andere met den naam van *negatief* Protestantisme. Het eerste behoeft naauwelijks omschreven te worden; het is het oude geloof, onveranderd, ondanks het vrije onderzoek, der eerste Kerkhervormers en der Dordsche vaderen; het mint, volgens d. C., de vrijheid als het element, waarin het zich liefst beweegt, omdat »toch ten slotte door God alleen hetgeen *waarheid* was, triumfeeren en blijven zal. Het vreest strijd noch vervolging, uit die vrijheid geboren. »Liever dan te rekenen op belemmering der tegenpartij van elders, gaat het," volgens d. C., »haar met open visier en in het open veld te gemoet, om met eerlijke, enkel eerlijke en geestelijke wapenen strijdende, ook zelfs bezwijkende te overwinnen. Het wil daarom geen *Placet*, als zijnde een middel tot beperking van het regt der vrijheid van godsdienst uit geheel andere tijden en verhoudingen en toestanden in Kerk en Staat. Het wil daarom het vrije onderwijs als onafscheidelijk van vrije godsdienstoefening. — De Proteus van het *negatieve* Protestantismus is moeilijk te beschrijven." Zijn aart en wezen tot volledige consequentie gebracht is eigenlijk die van den *Geist, der stets verneint.*

Het is daarom geen wonder dat dit Protestantisme, deze *negatie*, geene kracht bij zich zelve gevoelende, tot alles de toevlugt neemt, bij alles heul en hulp zoekt, dat maar tegen hetgeen zij als *ultra* beschouwt eenige hoop op bescherming aanbiedt. — Wie intusschen in zulk een levenloos Christendom berusten moog, de positief-geloovige, de gemoedelijke, de diep gevoelende da Costa mag niet toelaten dat de voorstanders van zulk een Christendom zich als de vertegenwoordigers der Nederlandsche Hervormde kerk laten gelden.

Hiertoe bepaalt zich de eigenlijke argumentatie des auteurs tegen de pretentie der Commissie. Hij laat daar echter op volgen eene toespraak aan »Leeraren en Hoogleeraren der Protestantsche kerken en Faculteiten" van zulk eene ingrijpende en beschamende waarheid, dat wij ons niet kunnen weerhouden, haar, ten slotte van ons verslag van het genoemde protest, aan onze lezers mede te deelen.

»Men hoort wel eens klagen ook uit uw eigen midden, dat uw stand niet meer, als vroeger, die algemeene *déferentie* ontmoet, waarop uwe roeping in haar zelve U recht geeft. Vergunt my U met die achting, die my, ook waar ik tegen U over moet staan, niet verlaat met betrekking tot uwe bediening en arbeid, met betrekking vooral ook tot de herinneringen van uwe predik- en leerstoelen, — vergunt my hetgeen door een groot gedeelte der Protestantsche Christenen in ons land betreurd wordt, hier openlijk te verklaren. Men is verwonderd, men is dit tot billijke verontwaardiging toe, dat (behoudens elke uitzondering van personen, niemand meer dan my dierbaar en geëerd) van uit het midden uwer vergaderingen of geconstitueerde ligchamen zoo hoogst zelden eenige *énergie* getoond wordt, anders dan tegen Roomschen of tegenover Afgescheidenen, terwijl degenen, die tegen de heerschende verloochening en verduistering der heiligste grondwaarheden van Protestantisme en Christendom meenen te moeten getuigen, door U of uwe vrienden onder éénen althans, zoo niet onder beide, der even opgenoemde rubrieken worden gerangschikt. Men verwondert zich over zoo veel vrees tegenover de Catholieken voor het beginsel van vrije Godsdienst, by zoo veel zwakheid en toegevendheid tegenover de wereldlijke Macht en tegenover het Ongeloof. Luide hoort men uwe klachten over het gevaar van de zijde der Kerk van Rome onder de regeering van Koning WILLEM den Tweede, — maar waar was uwe stem, uwe kracht, toen gij onder Koning WILLEM den Eerste, uwe Kerk in handen gaaft en met welgevallen in handen liet aan eene onhervormde en onbijbelsche Cesaropapie? Men verwondert en bedroeft zich U zoo zeer te zien ijveren voor uwe tallooze *reglementen*, onder dat stelsel geboren, by ter zijde stelling of verwaarloozing der belijdenis van die *waarheden*, waarmede het Christendom staat of valt? Men herinnert zich met smert de drift, waarmede men U de onverantwoordelijke vervolgingen tegen de Afgescheidenen zag toejuichen, zoo niet inroepen, terwijl Gy naauwelijks een woord van waarschuwing, veel min van vurigen ijver over hebt tegen de verwoestingen, aangericht door het Ongeloof; althans niet door die valschelijk dus genaamde *Wetenschap*, die, ook waar gy hare resultaten hier en daar niet aanneemt, toch altijd uw ontzag, zoo niet uwe aanhanklijkheid bezit? Men is verwonderd ja verontwaardigd, wanneer gy, uw vrees wel eens ook voor Hegelsche of Krausische Philosophie te kennen gegeven hebbende, toch met eere en lof overlaadt en gaarne in uw midden opneemt dezulken, die den vijanden van het Christendom schier alle hunne *praemissen* toegevende, wonderveel meenen te doen, wanneer zy tegen de ruwe maar wettige *consequentie* opkomen. Zy zijn bedroefd en verwonderd, dat pogingen gedaan van de zijde dergenen, die men met een onprotestantsch woord *leeken* heeft begonnen te noemen, om Kerk, Godgeleerdheid, armverzorging, armbezoek en onderwijs terug te voeren tot het in Gods Woord gelegde beginsel, en om die naar vermogen en roeping op dien grond te behartigen, zoo vaak door U en uwe vrienden met koelheid, met wantrouwen, met bitterheid beantwoord werden, terwijl Gij het kunt verdragen, medeleden en medeärbeiders te zijn, in de zaak des Christendoms, van mannen als BAUR van Tubingen, die

er zich met zijne omgeving vrolijk over maakt, dat Gy hem, den bekenden en erkenden Hegeliaan der linkerzijde, ontkenner van geheel het bovenmenschelijk Christendom, ja van een personeelen God, nog van de lijst niet deed schrappen der leden van het Haagsche Genootschap ter verdediging van de Christelijke Godsdienst! Ziet daar dan redenen in overvloed, waarom zy, met wie ik in geloofs-overtuiging op de gewichtigste heilwaarheden deele, ook onafhankelijk van de specialiteiten behandeld in het Adres der Synodale Commissie, niet mogen, niet kunnen U ter zijde staan, hetzij in uwen ijver tegen de Roomsche Kerk, het zy in uwe veel zachtere wijze van afkeuring of bestrijding des Ongeloofs."

Heden verzenden wij de volgende petitiën, die allen gelijkluidend zijn met het ontwerp van petitie, geplaatst in *de Tijd*, N° 357.

Sappemeer met 120 onderteekeningen,
Warga » 66 »
Wijchel » 35 »
Wilnis » 73 »
Mijdrecht » 52 »
Purmerend » 123 »
Coevorden » 47 »
Groessen » 103 »

Ook hebben wij de opgave ontvangen der liberale petitien van:

Hoogwoud en Opmeer met 355 handteekeningen,
Langeraar » 126 »

Men verneemt, dat al de Middelburgsche Hervormde predikanten en ouderlingen, benevens de meeste predikanten en een aantal ouderlingen uit de andere steden of plattelands-gemeenten van Walcheren, aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben ingezonden een adres, houdende protest tegen hetgeen de synodale commissie uit naam van geheel het kerkgenootschap der Hervormden van Z. M. verlangd heeft, en daartegen verzoek, dat in art. 162 van het nieuwe ontwerp der grondwet wederom worde opgenomen de bepaling: *de gemeenten hebben de vrije keus harer leeraren;* alsmede dat art. 4 der additionele artikelen zoo worde gewijzigd, dat duidelijk daaronder begrepen zij de afschaffing van het regt van collatie, daar gemeld regt, volgens de memorie van toelichting, door het tijdelijke ministerie ingediend, onder die afschaffing *niet* meer begrepen is. De adressanten betreuren het, dat het op gezegde punten, ook voor de hervormde kerk, zoo gunstige ontwerp der staatscommissie, zoo het schijnt ten gevolge van het adres der Synodale commissie, op zoo verbazende wijze ten nadeele der protestanten, vooral der hervormden, is veranderd. Immers het regt van collatie drukt *alleen* of *bijna alleen* op de gereformeerde gemeenten, waaraan door ambachtsheeren, van welke geloofsbelijdenis zij ook zijn, zoodanige predikanten worden opgedrongen, die zich het meeste bij zoodanigen ambachtsheer, al ware het ook uit hoofde van antiprotestantsche gevoelens, in de gunst hadden weten aan te bevelen. (*Vliss. Ct.*)

Uit het verslag van de Gedeputeerde Staten der provincie Noord-Holland ontleenen wij het volgende:

De heeren Mr. G. van Leeuwen, Jhr. D. Hooft, Jz. en Mr. J. Enschedé treden in dit jaar af, als leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De bevolking bedroeg op den 1sten Januarij 1847: In de steden 296,065, in de gemeenten 172,891, te zamen 468,956. De bevolking is verminderd met 5,155, zijnde bijna 1/91ste gedeelte; dezelve bedroeg namelijk op den 1sten Jan. 1848 463,801.

Volgens verkregen opgaven zijn 63 hoofden met hunne gezinnen, in het geheel 198 personen uitmakende, uit dit gewest naar andere wereldstreken vertrokken. Onder die personen waren er twee, die tot de welgestelden, en drie, die tot de middelmatig gestelden geacht werden te behooren; de overigen waren min gegoed of behoeftig.

Omtrent de openstelling van het in aanbouw zijnde provinciaal krankzinnigen-gesticht kan voor alsnog met zekerheid geene bepaling gemaakt worden. Vermoedelijk zal het gebouw op 31 Januarij 1849 in behoorlijken staat opgeleverd zijn.

In den toestand der kerkelijke gemeenten zijn geene veranderingen ontstaan. Alleen kan hier melding worden gemaakt, dat de aangelegenheden van de bisschoppelijke clerezy te Haarlem, bij 's konings besluit van den 7 Januarij dezes jaars, bepaaldelijk zijn geregeld geworden.

Het aantal kerkgebouwen en pastorijen, dat vernieuwing of herstelling vordert, is betrekkelijk nog groot te noemen. Niettemin is er in de laatste jaren reeds veel gedaan, en de bevoorregte gemeenten erkennen in dank de milde bijdragen aan haar, zoo uit 's rijks kas, als uit de synodale en provinciale kassen toegelegd.

Voorts zijn nog tot opbouw of herstel van kerken en pastorijen onderscheidene subsidiën verleend.

Voor den aanleg eener algemeene begraafplaats te Amsterdam is, op de begrootingen dier stad over 1844, 1845, 1846, 1847 en 1848, telken jare eene som van f 15,000 gebragt. Die gelden zijn ten beloope van f 65,000 verwerkt en besteed voor de daarstelling der begraafplaats buiten de Willemspoort, welke zoo goed als voltooid te beschouwen is, en welker ingebruikstelling eerlang kan worden te gemoet gezien.

De begrooting der kosten van het huishoudelijk bestuur der provincie over 1847 heeft een batig saldo opgeleverd van *f* 1058,12.

De algemeene provinciale begrooting voor 1848, is bij kon. besluit gearresteerd en gedurende eene maand ter provinciale griffie ter visie gelegd, alsmede in het provinciaal blad opgenomen.

Op de concept-begrooting voor 1849 zijn nogmaals gebragt moeten worden twee opcenten op de hoofdsommen der gebouwde en ongebouwde en op het personeel, voor den bouw van het krankzinnigen-gesticht.

Ten gevolge der in de maand Augustus van 1847 plaats gehad hebbende uitlooting van acht aandeelen, ieder groot één duizend guldens, in de provinciale geldleening, bedraagt deze thans nog *f* 134,000.

Over de dienst van 1843 zijn al de rekeningen van de steden en gemeenten door de Ged. Staten opgenomen en gesloten. De betrokken besturen beijveren zich, om dit ontwerp met zorg en naauwgezetheid te behandelen.

De Begrootingen van inkomsten en behoeften van de steden en gemeenten, voor 1848, zijn door Gedep. Staten vastgesteld.

Het totaal bedrag der gewone personeele omslagen over 1847, in 135 steden en gemeenten geheven, heeft bedragen *f* 220,251.17 en dat der buitengewone, in 18 steden en gemeenten geheven *f* 12,982.50.

Intusschen zijn de behoeften, vooral in de groote steden, vermeerderende.

Hetgeen voor armen en voor verzorging van zieken gevorderd wordt, wier getal in 1847 wederom buitengewoon groot is geweest, is een bezwaar voor de stedelijke financien.

De werken voor de indijking der waard- en groetgronden, zijn in het najaar van 1847 opgeleverd en de geheele polder Waard en Groet is in bebouwing.

De nieuw ingedijkte polder de Waard Nieuwland op Wieringen, bevindt zich insgelijks in eenen goeden toestand en met uitzondering van 85 bunders, is de geheele polder thans in cultuur.

De droogmaking van het Graftermeer gaat niet naar wensch. Al het bezaaide land, 10 bunders oud land uitgezonderd, zijn wederom verdronken en de verveening der oude landen is gestaakt.

Met betrekking tot de droogmaking van het Haarlemmermeer, kan gemeld worden, dat de laatste drie openingen in de omdijking, te weten bij het Spaarne, de Oude Wetering en de Kaag, zijn digt gemaakt. Nadat de bepaalde afsluiting in den aanvang van de maand Junij was geschied, is op den 8sten dier maand het stoompomp-werktuig de Leeghwater tot het ontledigen van den plas in werking gebragt, om bij aanhoudendheid te blijven doorpompen. De beide andere stoomwerktuigen, de Cruquius en de Lijnden genaamd, zijn reeds zeer gevorderd, zoodat het uitzigt bestaat, dat in het najaar deze beide stoomwerktuigen, tot de aangevangen ontlediging, zullen kunnen medewerken.

Voor de ligting van dit jaar is het contingent voor de provincie Noord-Holland vastgesteld op 1361 manschappen.

Op den 15 Junij ll. ontbrak daaraan nog een getal van 42, waarvan 15 niet zijn afgeleverd, uithoofde van uitlandigheid, vrijwillige dienstneming of ziekte.

Omtrent den staat van het lager onderwijs wordt de verzekering gegeven, dat deze zich voortdurend op eenen gewenschten voet bevindt.

Thans zijn in Noord-Holland vijf-honderd en negen scholen aanwezig, namelijk 287 openbare, 29 bijzondere van de eerste en 193 van de 2de klasse.

Uit de ingekomen verslagen kan worden afgeleid, dat van het gegeven onderwijs veelal een vlijtig gebruik is gemaakt.

Tot voorziening in de behoeften aan nieuwe schoolgebouwen en onderwijzers-woningen, alsmede tot herstelling van dezelve, zijn weder door gedeputeerde staten subsidiën verleend, en heeft ook het rijk hiertoe bijgedragen.

Ook ditmaal heeft men omtrent den staat van het armwezen in het algemeen, geene gunstige berigten te geven, en met leedwezen vinden wij vermeld, dat zich ten dien aanzien geene verbetering heeft doen kennen.

Door Z. M. is benoemd tot rentmeester van Hoogstdeszelfs particuliere domeinen, kantoor Oosterhout, de heer A. C. Groeneveldt, in plaats van den heer J. Groeneveldt, eervol ontslagen.

Bij besluit van den 30sten Junij jl., heeft Z. M. goedgevonden, tot lid der provinciale geneeskundige commissie in Zuid-Holland, residerende te 's Gravenhage, te benoemen F. W. Krieger, med. chir. et art obstetr. doctor; beroepen tot gewoon hoogleeraar bij de medische faculteit aan de hoogeschool te Leyden, en zulks ter vervanging van wijlen den hoogleeraar G. Sandifort. Nog zijn benoemd tot controleurs der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen: te Oirschot, de heer C. van der Schoot, en te Heerlen, de heer P. E. Janssens, thans ontvanger te Budel.

Ook zijn benoemd; op de navolgende postkantoren: te Zutphen, tot directeur J. H. van Hoogstraten; te Dordrecht; tot eersten commies A. Schuld; tot tweeden commies E. van den Brandeler; te Arnhem: tot eersten commies J. L. Heijmericks; te Nijmegen: tot tweeden commies jhr. C. W. Sweerts van Landas Wijborgh; te 's Hertogenbosch: tot derden commies B. Meijlink; tot surnumerairs bij het vak der posterijen, E. J. C. Greven te Zwolle, en H. J. Vinckers te Winschoten, en tot directeur van het postkantoor te Harderwijk R. A. W. baron van Heeckeren, tot dusverre surnumerair te Zutphen.

Den 10den dezer zullen de fregatten *Prins van Oranje*, Kapt. Bouricius; *Sambre*, Kapt. Ferguson, en de korvet *Juno*, Kapt. Stort, eenen kruistogt in de Noordzee ondernemen. In de maand October zal in dienst worden gesteld de korvet *Boreas*, met bestemming naar Oost-Indië. De Kapitein-ter-zee Kist, bevelhebber van het wachtschip te Vlissingen, is benoemd tot bevelhebber over de zeemagt in de monden van de Maas en Goeree; het bevel over het wachtschip te Vlissingen is opgedragen aan den Kapitein-ter-zee de Raet.

Men verneemt uit 's Hage, dat eenige gepensioneerde officieren van het Oost-Indische leger, aldaar 2½ per cent van hun pensioen ten behoeve der arbeidende klasse hebben afgestaan, in de hoop, dat zulks navolging zal vinden.

Het aan de Tweede Kamer aangeboden ontwerp over de afschaffing der lijfstraffen moet in de Afdeelingen der Kamer aanleiding tot verschillende bedenkingen en beschouwingen gegeven hebben, niet zoo zeer wat die afschaffing op zich zelve aangaat, als wel in verband beschouwd met het nog steeds hier te lande bestaande strafstelsel, dat, naar men meent, op de voorgedragen wijze uit zijn verband zou raken, zonder dat van eene andere zijde straffen worden daargesteld, in evenredigheid met de zwaarte der bedreven misdaden.

In de *Arnhemsche Courant* treft men eene beoordeeling of liever eene wederlegging aan van een onlangs uitgekomen werkje van Mr. Boissevain over de Limburgsche questie (*), en waarin wordt beweerd, dat Limburg, als voor de aan Belgie afgestane helft van Luxemburg in de plaats getreden, Duitsch en niet Nederlandsch behoort te wezen.

Wij ontleenen uit die wederlegging van de *Arnh. Courant* de volgende zinsneden:

»Is het wel een *feit*, dat de Duitsche Bond grondgebied meent te hebben van de Bondsstaten? Wij twijfelen er aan, in weerwil van het betoog des schrijvers, ja eenigzins uit de bewijsstukken zelve die bij aanhaalt. Uit de onderhandelingen blijkt, zegt hij, »dat het hertogdom is eene *territoriale schadeloosstelling* wegens het afgestane deel van Luxemburg en Duitsch grondgebied." Goed; maar daaruit volgt nog in het minste niet dat *de Bond* grondgebied bezit. Luxemburg was een *Duitsche* staat; het Luxemburgsche gebied was dus *Duitsch* grondgebied. Toen de helft van Luxemburg voor Duitschland verloren ging moest de Bond zorgen dat Duitschland voor dat verlies op de eene of andere wijze werd schadeloos gesteld, en dit moest hij doen juist krachtens dat artikel 6 der slotacte van 8 Junij 1820 waarvan boven sprake was. In plaats van de helft van Luxemburg zorgde hij dat er een andere Duitsche staat in de plaats trad: het hertogdom Limburg. Maar daaruit volgt niet dat Limburg grondgebied van *den Bond* werd. Het hertogdom Limburg werd *Duitsch* grondgebied, maar niet grondgebied van den Bond. En nu blijkt het wel dat *onze* regering in de dwaling was en het volkenregtelijk karakter van den Bond niet begreep; maar het blijkt nergens uit, dat de Bond die dwaling deelde. De Bond eischte, ja! territoriale schadevergoeding, maar niet *voor zich*.

»Indien men de theorie aanneemt, dat het gebied der Duitsche Bondsstaten, grondgebied van den Bond is, dan verandert de Duitsche Bond geheel van aard. De Bonddag wordt dan leenheer, die zijne leenmannen, de Duitsche Vorsten, met het Bondsland beleent.

»Eene andere vraag is, of de inrigting van eene Nederlandsche provincie tot eenen Duitschen Bondsstaat met de grondwet bestaanbaar is? Limburg *was* eene Nederlandsche provincie; Limburg *bleef* eene Nederlandsche provincie (zie *art.* 1 *gr*). En nu vragen wij: Konden de Staten-Generaal aan een' vreemden staat toestaan souvereiniteits-regten uit te oefenen op eene Nederlandsche provincie? Naar ons oordeel niet. De Staten-Generaal konden van eene Nederlandsche provincie afstand doen; zij konden Limburg aan eenen Duitschen vorst (den Groot-Hertog van Luxemburg, die nu den titel van Hertog van Limburg aannam), afstaan, maar dat hield het op, eene *Nederlandsche* provincie te zijn, of, zoo zij dit niet wilden, zoo zij Limburg als eene Nederlandsche provincie bleven beschouwen, zoo konden zij aan geen vreemden staat daarop souvereiniteits-regten toestaan. Men kan niet te gelijk èn Duitsch èn Nederlandsch zijn."

's HAGE, 4 Julij. Heden middag ten 2 ure zal de Tweede Kamer eene openbare zitting houden. Er zullen alsdan wederom rapporten op onderscheidene verzoekschriften worden uitgebragt. De arbeid der afdeelingen met betrekking tot de Grondwetvoorstellen is nagenoeg afgeloopen, althans het zijn nog maar enkele afdeelingen, die zich heden met het onderzoek hebben bezig gehouden. Alsnu zal ook de commissie van rapporteurs spoedig met haar verslag nopens dit gewigtig onderwerp gereed kunnen zijn. Wanneer de gemaakte bedenkingen spoedig door de regering beantwoord worden, dan zal het reces der Kamer niet van langen duur kunnen zijn, zoo dat uiteengaan niet reeds op zich-zelf verhinderd mogte worden door de aanbieding der door Z. Ex. den tijdelijke minister van finantiën toegezegde financiële voordragt. Het voor korten tijd uiteengaan der Kamer was ook, gelijk reeds aanvankelijk vernomen was, afhankelijk van andere dringende bezigheden.

's GRAVENHAGE, 4 Julij. Heden werd alhier de gewone jaarlijksche vergadering der Staten van Zuid-Holland geopend. Gedeputeerde Staten hebben in die bijeenkomst verslag ge

(*) *De Limburgsche kwestie*, door Mr. J. H. G Boissevain. Te Tiel bij C. Campagne 1848.

nopens den toestand der provincie in het afgeloopen jaar.

Dat verslag vangt aan met de opmerking dat de provinciale Staten zich met gedeputeerde Staten zullen verheugen bij het vernemen, dat deze provincie, gedurende den verloopen jaarkring, door de hand der Goddelijke Voorzienigheid voor groote en buitengewone rampen is bewaard gebleven, en dit, hoezeer de Staatkundige gebeurtenissen, welke in de laatste maanden vele Staten van Europa hebben in beroering gebragt, ook op ons vaderland niet zonder invloed gebleven zijn, de inwendige rust daardoor niet is verstoord geworden, dank aan den allerwege heerschenden geest van orde en bezadigdheid, aan de trouw en gehechtheid van het Nederlandsche volk aan zijnen geëerbiedigden Koning en zijn stamhuis en door die gevoelens bezield, zal de natie, zoo zij hopen, met kalmte en vertrouwen de daarstelling te gemoet zien van wijzigingen in de grondwet van het rijk, welke thans bij de hooge Staatsbeambten in overweging te brengen.

Uit den zeer uitgebreiden inhoud van dat verslag (125 pagina's druk) geven wij hier, zoo kort mogelijk, de volgende meest feitelijke bijzonderheden die wij, mede kortheidshalve, slechts met enkele woorden, het hoofddenkbeeld uitdrukkende, en zonder omschrijving, aanstippen

In het *provinciaal beheer* heerscht in het algemeen orde en regelmatigheid. — De *policie* ten platten lande blijft verbetering behoeven, best te verkrijgen door spoedige oprigting van een corps marechaussée. — Aan de afgetreden gouverneur van der Heim wordt hulde toegebragt wegens zijne bekwaamheden en ijver. — De *bevolking* was op ult. 1847 : 557,874 zielen; het totaal generaal der geboorte in Zuid-Holland was in 1847 : 20,078; dat der overledenen 20,129; dat der huwelijken 3797 : echtscheidingen 24. — Naar de *geloofsbelijdenis* was de bevolking aldus verdeeld : 392,116 Hervormden; 135,458 R. Kath.; 1112 id. der Klerezy; 10,737 Ev. Luth.; 236 Herst. id.; 3476 Remonstr.: 709 Mennoniten; 9322 Hoogduitsche en 286 Portug. Joden; 4172 Christ. Afgescheidenen, 27 Morav. broeders en 121 niet genoemde gezindheden.

Niet zeer gunstig is het rapport nopens den *gezondheidstoestand* in het afgeloopen jaar, langdurige droogte van den zomer, de nog altijd bestaande duurte der levensmiddelen, armoede, enz. worden als naaste oorzaken opgegeven. Op de wijziging der *geneeskundige staatsregeling* wordt aangedrongen. Met opzigt tot het *gedrag der geestelijken* der verschillende gezindheden, mogen Ged. Staten in het algemeen de gunstige verklaring bij hun vorig verslag afgelegd, bevestigen. De aanvragen om subsidiën uit de provinciale fondsen tot herstel of vernieuwing van kerken en pastorijen, zijn dit jaar niet van zoo veel belang geweest als vroeger.

De *brandbluschmiddelen* bevinden zich over het algemeen in een goeden staat. — Het *Kadaster* en hetgeen daarbij behoort wordt geregeld bijgehouden. — Nopens de *strandvonderij* wordt gezegd, dat er geene belangrijke schipbreuken of strandingen hebben plaats gehad. — In de *middelen van vervoer* doen zich voortdurend vele bewegingen voor; de diensten worden geregeld en naar behooren waargenomen. — In het *huishoudelijk bestuur* der provincie wordt de meest mogelijke spaarzaamheid in acht genomen. — Na de rampspoedige jaren van 1845—46 en 1846—47, welke zoo vele buitengewone voorzieningen hebben gevorderd, is de *geldelijke toestand* van vele steden en gemeenten minder gunstig dan vroeger, zonder echter als zorgwekkend te moeten worden beschouwd.

De opbrengst der *plaatselijke belastingen* is hier en daar beneden de raming gebleven. — De *Waterstaat*, *Dijken*, *Polders* enz. zijn over 't algemeen voldoende. Hier en daar is in den afgeloopen winter schade toegebragt; de noodige voorzieningen werden verordend. — De groote *wegen* zijn in behoorlijken staat van onderhoud. — Men vleit zich dat er eene wet op de policie en het gebruik der openbare kunstwegen zal worden daargesteld. — Van den Holl. Spoorweg tusschen Rotterdam en Amsterdam wordt veel gebruik gemaakt. De financiële toestand alleen is oorzaak dat het aanleggen van den zijtak van Schiedam tot aan den mond der haven aldaar vooreerst wordt uitgesteld. Hetzij nu die zijtak of die te Scheveningen in verband met eene zeehaven voor stoomschepen aldaar, verwezenlijkt worden, zeker is het dat er aan een geheel of gedeeltelijk dubbel spoor op den Holl. Spoorweg behoefte is. — De wet op de nationale *Militie* wordt regelmatig ten uitvoer gebragt en toegepast. Nopens de Schutterijen wordt de herziening der wet van 1827 altijd wenschelijk geacht. — Nopens den toestand van hooger en *lager onderwijs* wordt o. a. gezegd, dat het onderwijs geregeld wordt gegeven en dat in 't algemeen de studerende jeugd daarvan een vlijtig gebruik heeft gemaakt. Op 31 Dec. 47 waren er te Leiden 437 studenten en dus 42 minder dan ultimo 46 ingeschreven. — De kon. akademie te Delft beantwoordt volkomen aan haar doel, er zijn 136 kwekelingen. — De gymnasiën nemen toe in bloei, de muzijk- en andere scholen voor kunst en wetenschappen zijn mede in voldoenden staat. — De industrie-school te Rotterdam is in bloei toegenomen. — Het lager onderwijs wordt met veel zorg behartigd. Het getal verschillende scholen voor middelbaar en lager onderwijs bedroeg 440, bezocht gedurende 47 door 57,790 leerlingen, als 31,504 jongens en 26,286 meisjes, het getal bewaarscholen is van 39 tot 44 toegenomen. — Ged. Staten deelen wijders mede dat het dep. van binnenl. zaken, deswege geadieerd, zich heeft vereenigd met het bij het vorig verslag ontwikkeld gevoelen, omtrent de toepassing van Art. 14 van het in 1845 door de Staten vastgestelde huishoudelijk schoolreglement voor deze provincie.

Met lof wordt gewaagd van de doelmatige wijze, waarop het beheer der *gevangenissen* in Zuid-Holland wordt uitgeoefend. — Getal gevangenen in deze provincie over 1847 : 2090, dus 36 minder dan in 1846.

Nopens het *Armwezen*, instellingen van weldadigheid enz. wordt op den voorgrond gesteld, dat het tafereel, dat gedeputeerde staten hier te schetsen hebben verre van gunstig is en dat de uitzigten voor het toekomende niet bemoedigend zijn.

Handel en Scheepvaart, binnengekomen in de Maas en Goeree (behalve de haring en vischschepen) gedurende 1847, ... schepen (205 minder dan in 1846); uitgezeild 2618 (... minder dan in 1846), terwijl wijders de staat der scheepvaart in het algemeen, geweest is als volgt Ingeklaard in de verschillende havens en uiterste wachten 2491, uitgeklaard 2651; binnengekomen 2653, uitgevaren 2728. Van Rotterdam in den Rhijn opgevoerd 67.172 lasten (2.318 minder dan in 1846). Hoe zeer de cijfers iets minder groot zijn dan in 1846 is de handel toch omvangrijk geweest, evenwel bijna uitsluitend toe te schrijven aan den sterken aanvoer en verzending van granen. Over het algemeen heeft de handel zich door een gelukkigen loop van zaken onderscheiden en is van groote verliezen, ten gevolge van den val van anderen, bevrijd gebleven. De vaart op O. I. heeft die van 1826 overtroffen. — Suiker ondervond sterke afwisseling van prijs — Rijsthandel meer levendig. De prijzen der Koffij zijn steeds laag gebleven. — Van Java-Indigo was aanzienlijke aanvoer. Idem van Java tabak — De *uitvoer handel* heeft over het algemeen min voldoende uitkomsten gehad waarom de Rotterdamsche reeders met de uitreize de overbrenging van landverhuizers hebben verbonden naar Noord-Amerika, van waar de schepen vervolgens in ballast naar Java vertrekken — Het getal landverhuizers regtstreeks van Rotterdam vertrokken is zeer toegenomen; het bedroeg 7872 of 1462 meer dan in 1845, waaronder 4730 Nederlanders (of 2835 meer dan in 1845) — In het vorig jaar is de ontloken handel op de kust van Genua, belangwekkend te noemen. Men stelt zich voor nog een derde schip in die vaart te brengen — De handel op de Ned. Gayana blijft kwijnend. Met de W. I. eilanden waren de betrekkingen als vroeger onbelangrijk. De veilingen der Handelmaatschappij te Rotterdam waren meer dan in 1846, wat betreft Koffij, Cochenille en kaneel en minder, wat aangaat Suiker. Voorts werden eenige bijzonderheden opgegeven, wat aan belangt den handel met de Europesche havens. Met Engeland vooral waren de betrekkingen zeer veelvuldig; en werden 38 288 stuks rundvee en 62.322 schepen uitgevoerd; in 1844 bedroeg dit : 2.378 en 2.548.

De rivierhandel met Duitschland was mede van grooten omvang, vooral wat betreft den doorvoer van granen.

Met voldoening kan de soliditeit vermeld worden, waarvan onze handel in de omstandigheden, waarin Europa verkeert, op nieuw de grootste bewijzen gegeven heeft.

Vervolgens treedt het verslag in bijzonderheden nopens *fabrieken en trafieken*. De staat van den *landbouw* kan voortdurend als gunstig beschouwd worden. De *groote of zoutharingvisscherij* had een merkelijken beteren uitslag dan voorleden zomer De *Leng- of winter-kabeljaauw* visscherij heeft in den afgeloopen winter veel nadeel ondervonden door zware stormen.

De kleine of kustvisscherij is in deze provincie en in die van N. Holl. met 224 schuiten uitgeoefend geworden.

Jagt en visscherij heeft geene aanleiding tot bijzondere opmerking gegeven.

Aan het slot van het verslag hopen de Gedeputeerde Staten, dat de Staten zullen deelen in de overtuiging, dat, zoo eenige takken van volksbestaan verlevendiging en opbeuring behoeven, met andere het niet ongunstig is gesteld, en wij over het geheel in deze oogenblikken ons dubbel verheugen mogen over het vele goede, dat behouden is gebleven, en den goeden geest, die de ingezetenen bezielt. Zij smeeken van de Voorzienigheid voortdurend rust en vrede, en zegen op de gemeenschappelijke pogingen tot bevordering van de welvaart dezer belangrijke provincie.

'sGRAVENHAGE, 4 Junij. Aanstaande Donderdag zullen de provinciale Staten van dit gewest zich onledig houden met de verkiezing of herkiezing van leden der Staten-Generaal. Men noemt als candidaten der meerderheid den hoogleeraar Thorbecke en Mr. D. Donker Curtius. (*H. B.*)

— Heden is alhier de 33e vergadering van de Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde kerk geopend. Het voorzitterschap wordt vervuld door den Wel Eerw. heer A. Verwey, Bz., predikant van het prov. kerkbestuur van Zuid-Holland, predikant te Leiden, enz.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 3 Julij. Gisteren heeft de heer Goudchaux in de nationale vergadering zijn financieel plan voorgedragen, waardoor aan dat van den heer Duclerc geheel den bodem wordt ingeslagen. De heer Goudchaux verwerpt het denkbeeld van den aankoop der spoorwegen maar behoudt de leening van 150 millioen, gesloten met de Fransche bank; hij wil het remboursement beginnen met de spaarkassen; de schatkistbons worden betaald met 3 pCt. tegen den coers van 45, en hij legt eene nieuwe belasting op de donatiën en nalatenschappen.

De generaal Cavaignac is van zijnen kant in eenige bijzonderheden getreden over de noodzakelijkheid van de nationale werkplaatsen te ontbinden, en is het hiermede eens met de geheele bevolking van Parijs en met alle leden der Vergadering.

— De rust is in de departementen geheel hersteld; te Lyon zijn de fabrieken weder druk aan den gang.

— Parijs heeft nog steeds het voorkomen eener legerplaats. Op de voornaamste punten is eene ontzettende militairemagt gestationeerd. Van tijd tot tijd wordt nog uit de vensters op mobile of nationale garde geschoten. De openbare veiligheid laat, ondanks de meest mogelijke voorzorgen, nog veel te wenschen over. Overigens is de hoofdstad over het geheel genomen rustig. Het aantal der opstandelingen wordt thans met genoegzame zekerheid op 40 a 42,000 begroot. Rekent men nu dat er 2000 gesneuveld en 8000 gevangen genomen zijn, dan is er nog een genoegzaam aantal overgebleven om ernstige bezorgdheid te verwekken.

— Corsica heeft aan prins Lodewijk Bonaparte op nieuw een mandaat als afgevaardigde verleend. Deze benoeming heeft voor het oogenblik alle belang verloren.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 4 Julij. Men schrijft uit Hanover dd. 2 Julij, dat de Eerste Kamer den voorslag heeft aangenomen om den koning te verzoeken naar het voorbeeld zijner vorstelijke voorvaderen, zijne civiele lijst ten voordeele des lands in te krimpen.

— Men schrijft uit Hamburg dd. 29 Junij. Een Engelsch courier die hier doorgekomen is, heeft krachtige vertogen naar Petersburg gerigt tegen de inmenging van Rusland in de Sleeswijk-Holsteinsche kwestie en tegen het verder bedreigen van den staat van vrede door de inscheping der in Petersburg gereed staande troepen.

— De Deenen zijn, na eenige schermutselingen met onze troepen, noordwaarts teruggetrokken uit Hadersleben.

— Te Praag is het voor het oogenblik stil; doch de staat van beleg is nog niet opgeheven.

— Te Weenen is van regeringswege het afbreken der vredesonderhandelingen met Karel Albert officieel bekend gemaakt.

— Op het kaukasisch krijgstooneel hebben weder gewigtige gebeurtenissen plaats. Een duister vermoeden dat de sultans der Inglis en der Franschen den russischen Czaar der oorlog aanleden, heeft Schamijl aanleiding gegeven om in den regter en linker flank der Russen de vijandelijkheden te beginnen.

— De nood en het gebrek zijn in Polen tot den hoogsten top geklommen, vooral in de zuidelijke streken. Geheele familiën verlaten hunne ellendige dorpen en gaan naar de steden om den afval der keukens te verslinden en aan de honden de beenderen te betwisten. Daarbij komen boosaardige ziektens. Als hoofdoorzaak geeft men daarvoor op het verwaarloozen van den akkerbouw, hetgeen door de aanwezigheid van talrijke Russische troepen nog verergerd wordt.

BERLIJN, 2 Julij. Het gerucht loopt hier, dat de Kamer in de eerstvolgende dagen uit elkander zou gejaagd worden; gisteren was de plaats harer bijeenkomst door eene sterke afdeeling troepen bewaakt. De commissie voor het adres heeft voorgesteld, om in het geheel geen adres in te dienen, aangezien zulks in de tegenwoordige omstandigheden overbodig was.

ITALIE.

ROME, 25 Junij. Z. H. heeft het verzoek om ontslag van zijne ministers niet aangenomen.

De zaken schijnen overigens eene hevige crisis te gemoet te gaan. Men kent de neiging van Mamiani tot het verbeurd verklaren der geestelijke goederen. Men weet zelfs dat hij, een geheime vijand zijnde van de wereldlijke magt des Pausen, op eene vereeniging van den Kerkelijken-Staat met Piemont bedacht is. Daar nu de denkwijze van Mamiani regtstreeks in strijd is met den geest en het geweten van Pius IX, is alle goede verstandhouding tusschen Z. H. en zijn ministerie verbroken en kunnen de omstandigheden, ten zij Gods hand bijstand verleene, niet dan een betreurenswaardig einde nemen, te meer daar Mamiani geene middelen, hoe laakbaar ook, ontziet om zijn doel te bereiken.

Van het hoofd-kwartier van Karel-Albert zijn geene nadere berigten ontvangen.

— De koning van Napels schijnt besloten te hebben zich tot het uiterste te verdedigen, en mogt hij desniettemin genoodzaakt worden te vlugten, de stad in den grond te schieten. Het paleis is gewapend met 500 man en 24 stukken geschut. Zelfs op het terras van het paleis staan kanonnen. Deze zijn hoofdzakelijk tegen admiraal Baudin gerigt.

— In Messina was in de laatste dagen weder gestreden tusschen de stad en de vesting.

— De toestand van Venetie wordt steeds bedenkelijker. Welden heeft eene brigade naar Fusina doen oprukken. Alleen in het fort Malghera liggen nog Italiaansche troepen. Deze plaatsen zijn op het vaste land het naast bij Venetie. Men zal de geheelen omtrek der Lagunen afsluiten en Venetie alzoo allen toevoer afsnijden.

Van uit Fusina heeft men dd. 23 Junij op de vijandelijke schepen gevuurd en werkelijke schade toegebragt. Het volk begon oproerig te worden en te roepen: Weg met de republiek, leven de Duitschers!

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 2 Julij.

Tarwe vorige prijzen met weinig handel; 124 ℔ ger. roode Koningsb. *f* 220; 123 ℔ Vriess. *f* 207; 134 ℔ Rostocker *f* 270; 128 ℔ o. b. Pools. *f* 300; 127 ℔ n. dito *f* 280; 120 ℔ Oostvriess. *f* 187; 130 ℔ Kubanka *f* 208.

Rogge prijshoudend met goede handel 116, 117 ℔ Petersb. *f* 140, 142; 120 ℔ Taganrog *f* 153.

Garst zonder handel.

Haver zonder handel.

Boekweit eendoen 118 ℔ Oostvries. *f* 151; 115 ℔ Vries. Zand *f* 135.

Lijnzaad een doen; 111 ℔ Petersb. *f* 245. *Raapolie* op 6/w. *f* 35¾; Vliegend *f* 34¾; primo Mei ek. *f* 38; Sep. *f* 34¾; Oct. *f* 34¾; Nov. *f* 34½; Dec. *f* 34¾, ½. *Lijnolie* per 6/w. *f* 27½, Vliegend *f* 26½. *Hennepolie* per 6/w. *f* 36; Vliegend *f* 35.

LAATSTE BERIGTEN.

's Gravenhage, 5 *Julij.*

Gisteren is het onderzoek nopens de Grondwets-voorstellen in de afdeelingen geheel afgeloopen. De Commissie van rapporteurs is bezig de laatste hand te leggen aan haar verslag, hetwelk binnen eenige dagen zal gereed zijn. Men gelooft niet dat alsnu de zittingen der Kamer zullen geschorst worden, ook zelfs niet voor korten tijd.

— Heden avond wordt in de residentie verwacht de commissie uit Luxemburg, in wier tegenwoordigheid Z. M. de Koning Groot-Hertog, den eed zal afleggen op de Luxemburgsche constitutie.

— In de heden ten 2½ ure geopende zitting van de Tweede Kamer is ingekomen een wets-ontwerp, zoo tot opheffing en regeling van de fondsen voor kwade posten op de belasting van het personeel en de patenten, als tot verhooging van het IXde hoofdstuk der begrooting over 48 en 49.

De discussiën over het ontwerp tot afschaffing van de zware lijfstraffen, waaromtrent het algemeen verslag in gereedheid is, werden bepaald op Dingsdag 11 Julij. Uit dat verslag blijkt dat over het geheel die voordragt in de afdeelingen weinig bijval heeft gevonden. De groote meerderheid achtte het zeer bedenkelijk door partiële veranderingen op het bestaande strafstelsel in te grijpen.

De heer Telting, brengt alsnu namens de Commissie in wier handen gesteld zijn de verslagen over den Staat van het Onderwijs over 1845 en 1846, rapport uit, daarna zijn rapporten op petitiën uitgebragt.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

			4 JULIJ 4½ u. gebl.	5 JULIJ 4½ u.			gebl
Nederl., Werkel. Sch. à	2½	pCt.	43 15/16	43 15/16	à	44 5/16	43 15/16
Dito Dito	3	»	50⅜	50½	»	51	50⅝
Dito Dito op resc.	3	»			»		
Dito Dito	4	»	66⅝	67	»	67¼	67
O. I. Leening	4	»	65½	65¾	»		
Amortis. Syndic.	3½	»	65⅛	65½	»		
Handel-Maatschappij	4½	»	128	129	»		
Haarlemmermeer	5	»			»		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½	»		50	»		
Aand. Holl. S. M.	4½	»			»		
Belgie,	4½	»			»		
Dito	2½	»	33¼	33½	»		
Dito bij Rotschild	2½	»	33½	34	»	34¼	
Spanje, L. bij Ard. van 85 £	5	»	9	9⅛	»	9 5/16	9⅛
Dito Dito van 510 £	5	»	8⅞	8⅞	»	8 15/16	
Dito bij Dito onb. st.	5	»	8 9/16	8⅜	»	8⅝	
Dito	3	»	23½	23½	»	23⅝	
Dito Binnenl. à 6 m	3	»	17⅛	17 5/16	»	17 9/16	17 7/16
Coupons Ardoins		»	6 5/16	6⅛	»	6¼	
Passive		»	3		»		
Deferred		»			»		
Fransche Uitgest.		»			»		
Portugal, te Londen	3	»	15¾	16⅛	»	16⅜	
Dito Dito	4	»	16½	17	»	17¼	17 5/16
Dito Binnenl. à 1 Conto	5	»			»		
Rusl. Ob. H. 1798 en 1816	5	»	95¼	95	»	95½	95
Dito Dito 1828 en 1829	5	»	94¼	94½	»	94¾	
Ct. b. d. 1831 en 1833	5	»	81	81	»		
Dito bij Hope	4	»	72⅜	72		72½	72½
Dito bij Stieglitz en C°.	4	»	72⅜	71½	»	71¾	
Cert. te Hamburg	5	»			»		
Inschrijving in Assignat.	6	»			»		
van Dito	6	»	55½	55¾	»	55½	
Polen, Certific.	4	»			»		
Dito Aand. met Loten fl 300		f			»		
Dito Dito fl 500		»	99¾	100¾	»	101½	101½
Amerika, Phil. Bank	6	pCt.			»		
Dito	5	»			»		
Dito Bank-Actiën					»		

Oost., Met. 5 pc. 60, ¾, ½; 2½ pc. 51⅝, ⅞, ⅝; N. Aand. fl. 250, 188, 195; Braz. 5 pc. 68¾, ⅞; 1843, 66½; Gren. 1 pc. 12 1/16, ⅛.

Wisselkoers.

2/m. Parijs 55¾; Zigt Parijs 56¼; 2/m. Londen 11,87½; Zigt Londen 11,97½; 2/m. Hamburg 34⅝; Zigt Hamburg 34⅞; 3/m Lissabon 40; 3/m. Porto 40; 2/m. Petersburg 1,71½.

ANTWERPEN, 4 Julij. Belg. leen. 2½ pc. 35½; id. 4½ pc. 68; Spanje Ard. 5 pc. 9⅛.

PARIJS, 3 Julij. Fr. 3 pc. 48,00; id. 4 pc. 55,00; id. 5 pc. 72,50; Schatkistb. 14,00; Bank-Actiën 1355; Nap. 5 pc. 72,50; Piem. leen. 910; Rom. leen. 60.

LONDEN, 3 Julij. Consols op tijd 85¼ a 85⅜; Brazilië 66 a 68; Venezuela 14 a 16; Uitgestelde 4 a 5; Grenada 12¼ a 12½; Uitgest 2¼ a 2¾; Denem. 3 pc. 63 a 66; Holl. 2½ pc. 43¾ a 44; id. 4 pc. 66 a 67; Mexico 16¾ a 17¼; Peru 31½ a 32½; Portugal 4 pc. 17 a 18; Rusl. 1822, 5 pc. 92 a 93; Spanje 5 pc. 11¾ a 12¼; id. 3 pc. 21¼ a 21¾; id. Passive 2¾ a 3¼.

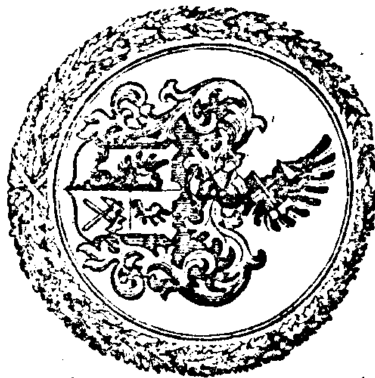
WEENEN, 1 Julij. Met. 5 pc. 69½; id. 3 pc. 42; Loten fl. 250, 72; id. fl. 500, 112.

FRANCFORT, 3 Julij. Met. 5 pc. 64½; Bank-Actien 1135; Darmst. Lot. fl. 50, 54½; id. fl. 25, 18½; Badensche Lot. fl. 50, 39½; id. fl. 35, 24½; Nassaus. fl. 25, 18; Holl. 2½ pc. 43½; Spanje 3 pc 16; Polen fl. 300, 85; id. fl. 500, 59.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd: J. H. KRONENBURG
en
E. J. EBBINKHUYSEN.

ZUTPHEN, 5 Julij 1848.

Van alle zijden ontvangen wij gunstige berigten over de uitwerkingen door de RHUMATISCHE KETTINGEN voortgebragt.

De Heer R. HARTMAN, Depôthouder in Groningen, schrijft ons het volgende:

»DEZE KETTINGEN voldoen zeer goed, de Gebruikers zijn er allen zeer over voldaan. Onder anderen »Twee lijders, welke sedert verscheidene Jaren aan Rhumathisme leden, die na het omdoen van eene Ketting »na verloop van ¼ Uur reeds verlichting van Pijn vernamen en nu bijna geheel hersteld zijn. Ik heb de »stellige verzekering dat de kettingen goed zijn, daar »mijne Vrouw sedert een half jaar geweldig leed aan »Hoofdpijn, zij dadelijk na het dragen van eene Ketting »verlichting van Pijn gevoelde, en tot nog toe ook niet »weder heeft gehad: de Pijn is geheel verdwenen.«

GRONINGEN, 4 Junij 1848.

Ze worden in onderstaande Depôts verkocht à *f* 1.80 de gewonen en *f* 2.70 de sterkeren.

Amsterdam, *Verkoophuis.*	Helder, *T. Groen.*
Alkmaar, *J. Brongers G. Zoon.*	Hoorn, *L. B. Ruttenberg.*
Arnhem, *G. W. Tikkel.*	Kampen, *Jufvr. M. Vooght.*
Assen, *H. P. A. v. Gorcum.*	Leyden, *A. Dirks.*
's Bosch, *F. L. Welsch.*	Leeuwarden, *S. P. Postma.*
Breda, *Wed. Julianus.*	Middelburg, *C. Kries.*
Dordrecht, *J. Veth.*	Nijmegen, *Gebr. Swemmelaar.*
Delft, *J. T. Wagner.*	Rotterdam, *Depôt Verkoophuis.*
Deventer, *B. H. Tikkel.*	Thiel, *L. Uffelder.*
Goes, *J. Bouwens.*	Utrecht, *Depôt Verkoophuis.*
Groningen, *R. Hartman.*	Vlissingen, *A. M. Kalbfleisch.*
Gouda, *A. Goedraad.*	Zierikzee, *C. v. Schuick.*
Haarlem, *J. Larsen.*	Zutphen, *J. H. A. Wansleeven,*
's Hage, *Ph. W. Sack.*	Zwolle, *W. Ulderink, Jr.*
Harlingen, *P. L. Mirande.*	

NEDERLANDSCHE

STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

ROTTERDAM, MANHEIM, LONDEN.

DAGELIJKSCHE DIENST

voor Passagiers en Goederen

TUSSCHEN

Rotterdam, Nijmegen, Arnhem, Emmerik, Wesel, Dusseldorp, Keulen, Bonn, Neuwied, Coblenz, Bingen, Biebrich, Mainz, Worms, Ludwichshaven, Mannheim

EN TUSSCHEN GELEGEN PLAATSEN.

Van **ROTTERDAM** langs **NIJMEGEN** naar **EMMERIK**, enz., **DAGELIJKS**, des morgens ten 6 ure.
Van *'s Hage* rijdt op een geschikt uur eene Diligence, om de Passagiers op de te 6 uur van *Rotterdam* vertrekkende Stoomboot te brengen.

Van **ARNHEM** naar **EMMERIK**, enz., **DAGELIJKS**, des avonds ten 8½ ure, na aankomst van den Beurstrein van *Amsterdam*, en der Stoomboot van *Rotterdam*.
Van **EMMERIK** naar **ARNHEM**, **DAGELIJKS**, na aankomst der Stoomboot van *Manheim*, zijnde gewoonlijk des namiddags ten 1 ure.

ROTTERDAM-ARNHEM.

In verbinding met de Rijndienst naar *Manheim.*
Van **ROTTERDAM** naar **ARNHEM**, des ZONDAGS, DINGSDAG en VRIJDAGS, des morgens ten 9½ ure, na aankomst van den Eersten Spoortrein van *'s Hage.*
Van **ARNHEM** naar **ROTTERDAM**, des MAANDAGS, WOENSDAGS en ZATURDAGS, des morgens ten 10 ure; bij aankomst te *Vreeswijk* is er gelegenheid om dadelijk naar *Utrecht* te vertrekken, tegen betaling van 75 Cents per Persoon.

ROTTERDAM-LONDEN.

BATAVIER, Kapitein D. DUNLOP.

Van ROTTERDAM naar LONDEN:	Van LONDEN naar ROTTERDAM:
Dingsdags den 11den Julij, 's morgens ten 7½ ure.	Zondag den 9den Julij, 's morgens ten 8 ure.
〃 〃 18den 〃 's namiddags 〃 12 〃	〃 〃 16den 〃 's middags 〃 12 〃
〃 〃 25sten 〃 's morgens 〃 7 〃	〃 〃 23sten 〃 's morgens 〃 7 〃
	〃 〃 30sten 〃 's middags 〃 12 〃

De Vrachten van de Passagiers, enz., zoowel naar alle plaatsen op den Rijn als naar LONDEN zijn zeer verminderd en zijn thans als volgt:

Van ROTTERDAM *naar de onderstaande Plaatsen:*

naar	PAVILJOEN. Enkele reis.	PAVILJOEN. Heen en terug.	GROOTE KAJUIT. Enkele reis.	GROOTE KAJUIT. Heen en terug.	VOORKAJUIT. Enkele reis.	VOORKAJUIT. Heen en terug.
Arnhem	*f* 3.75.	*f* 5.00.	*f* 2.50.	*f* 3.75.	*f* 1.25.	*f* 1.85.
Nijmegen	〃 4.00.	〃 8.00.	〃 3.00.	〃 6.00.	〃 2.00.	〃 4.00.
Lobith	〃 4.05.	〃 5.40.	〃 2.70.	〃 4.05.	〃 1.35.	〃 2.05.
Dusseldorp	〃 6.75.	〃 9.00.	〃 4.50.	〃 6.75.	〃 2.25.	〃 3.35.
Keulen	〃 7.80.	〃 10.40.	〃 5.20.	〃 7.80.	〃 2.60.	〃 4.00.
Coblenz	〃 11.40.	〃 15.20.	〃 7.60.	〃 11.40.	〃 3.80.	〃 5.70.
Mainz	〃 15.00.	〃 20.00.	〃 10.00.	〃 15.00.	〃 5.00.	〃 7.00.
Mannheim, Ludwigshaven.	〃 18.00.	〃 24.00.	〃 12.00.	〃 18.00.	〃 6.00.	〃 9.00.
Londen.	£ 2. 2.	£ 2. 16.	£ 1. 5.	£ 1.17½.	£ 0.15.	£ 1. [illegible]

De prijzen der Jaarkaarten, geldig voor 12 maanden zijn:

	PAVILJOEN.	GROOTE KAJUIT.	VOORKAJUIT.
Dienst op den Rijn	*f* 48.	*f* 36.	*f* 24.
Dienst op *Londen*	〃 —	〃 60.	〃 40.
Alle diensten	〃 100.	〃 80.	〃 60.

Nadere informatiën zijn te bekomen bij de NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ in de Boompjes te Rotterdam, bij alle hare Agenten, en aan alle Expeditie-Kantoren van den Heer J. P. KOENS.

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.